

**รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามหลักพุทธธรรม
ของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา**
**A MODEL OF ADMINISTRATION OF PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS
IN PALI STUDIES DIVISION BASED ON BUDDHIST PRINCIPLES OF
THE THAI SANGHA SCHOOL IN THE USA**

¹พระมหาบุญลือ วชิรเมธี (แก้วมหา) PhramahaBoonlue Vachiramedhi (Keawmaha)
²สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo ³ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sriragarn
^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: best152@hotmail.com

Article Received: September 16, 2025. Revised: September 29, 2025. Accepted: September 30, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยวิธีการวิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักเรียนบาลี ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ในสำนักเรียนบาลี จำนวน 297 รูป/คน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน แล้วทำการทดลองใช้และประเมินรูปแบบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 25 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามองค์ประกอบของรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ระบบและกลไกรวมถึงกิจกรรมผลาดบริหารเงิน สร้างอนาคต วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผลเงื่อนไขความสำเร็จ และการบูรณาการหลักอริยบท 4 โดยมีผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, บาลี, หลักพุทธธรรม

Abstract

This research article aimed to propose a model for the administration of Phrapariyattidhamma Schools in Pāli studies division based on Buddhist principles of the Thai Sangha schools in the United States. This research employed a mixed-methods approach. Quantitative data were collected via questionnaires from 297 administrators, teachers, parents, and students in Pāli studies division. The research included interviews with 10 key informants and focus groups with 9 experts. The model was then piloted and evaluated by 25 research

participants. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics such as means and standard deviations, and qualitative data were analyzed using content analysis.

The research results found that: The management model of Phrapariyattidhamma Schools in Pāli studies division of the Thai Sangha School in the United States according to the components of the textual model, namely principles, objectives, systems, and mechanisms including activities of smart money management, creating the future, methods of operation, guidelines for evaluating conditions for success, and integrating the principles of the Four Bases of Success (Iddhipāda). The results of the evaluation of the management model of Phrapariyattidhamma Schools in Pāli studies division of the Thai Sangha School in the United States were at a high level overall.

Keywords: Model, Administration, Pāli, Buddhist Principle

บทนำ

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนา มีการบันทึกพระธรรมคำสอนด้วยภาษาบาลี (ภาษามาคธีโบราณ) พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการประกาศพระพุทธศาสนาจนถึงปัจจุบันนี้ (สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺโญ), 2556) ภาษามาคธีจึงได้รับเกียรติและได้รับการยกย่องว่า 1) เป็นภาษาอันเป็นไวยาหารของพระพุทธเจ้า (สัมพุทธไวยาหารภาษา) 2) เป็นภาษาอันเป็นไวยาหารของพระอรหันต์ (อรหันไวยาหารภาษา) 3) เป็นภาษาที่ใช้บันทึกสภาวะธรรม (ญาณวจนไวยาหารภาษา) 4) เป็นภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์ (ปาฐกถาภาษา) พระไตรปิฎกที่บันทึกพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่จัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวด ที่เรียกกันว่าพระไตรปิฎก รวมเป็น 84,000 พระธรรมขันธ์ ในระยะแรกใช้วิธี “มุขปาฐะ” ท่องจำด้วยปาก จนกระทั่งสังคายนาครั้งที่ 5 มีการจัดบันทึกรวมเป็นพระไตรปิฎกด้วยภาษาบาลี ภาษาบาลีจึงเป็นภาษาที่มีความสำคัญโดยที่เป็นภาษารักษาไว้ซึ่งพุทธวจนะ ดังพระบาลีที่ว่า พุทธวจนํ ปาเลตตี ปาลี (ภาษา) อันว่าภาษาใดย่อมรักษาไว้ซึ่งพระพุทธวจนะ เพราะเหตุนี้อันว่าภาษานั้นชื่อว่าปาลี ด้วยเหตุที่ภาษาบาลีเป็นภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธวจนะ คณะสงฆ์จึงพยายามจัดการพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเป็นการเรียนเพื่อรักษาพระพุทธศาสนา ความเสื่อม และความเจริญของพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่ยุคอดีตเป็นต้นมาต่างก็ถือเอาเป็นภาระธุระ คณะสงฆ์ส่งเสริมทำนุบำรุงพระปริยัติแผนกบาลี มีระบบการและระเบียบการอันเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่รัดกุมเป็นการศึกษาที่อยู่ภายใต้ที่รับพระราชูปถัมภ์ (สุรเชษฐ์ ทองแมน, 2548)

การศึกษาพระปริยัติศึกษาแผนกบาลีนี้ นับตั้งแต่ยุคอดีตเป็นต้นมา ต่างก็ถือเอาเป็นภาระธุระที่จะต้องส่งเสริมทำนุบำรุงพระปริยัติศึกษา คณะสงฆ์ของประเทศไทยได้ดำเนินการจัดการศึกษาเรื่อยมาเป็นลำดับมีระบบการและระเบียบการอันเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่รัดกุม มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระพุทธศาสนา เพื่อรับใช้พระศาสนา (พระธรรมปัญญาภรณ์ (สุชาติ ธรรมรัตน์) (2549) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจึงถือได้ว่าเป็นบันไดขั้นต้นแห่งการยังพระพุทธศาสนาให้งอกงาม จึงได้ชื่อว่าเป็นภาษาที่รักษาหลักธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาไว้ได้อย่างสมบูรณ์ถ้าหากพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา และอื่นๆ ซึ่งเป็นภาษาบาลีถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครศึกษาเล่าเรียน การศึกษาพระธรรมวินัยก็มีโอกาสที่จะคลาดเคลื่อนผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับ และเมื่อการศึกษาเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ก็จะเป็นเหตุให้พระศาสนาเสื่อมสูญไป

(พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ) (2545) ปัจจุบัน สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาภาษาบาลีของคณะสงฆ์ไทย เป็นหน่วยงานภายใต้การดูแลของมหาเถรสมาคมซึ่งอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล ดูแลรับผิดชอบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีระดับชาติ และกำหนดเปลี่ยนแปลงการใช้คัมภีร์เรียนในหลักสูตรเปรียญธรรม 1-9 ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของแต่ละประโยค รวมทั้งการจัดสอบประเมินผลการศึกษาบาลีระดับชาติ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบงานภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม แต่ในปัจจุบันจากการวิจัยของพระมหาอดุล อุตฺโตโร (มากดี), สมชัย ศรีนอก และนิเวศน์ วงศ์สุวรรณ (2568) พบว่า สภาพ ปัญหา และความต้องการชุดส่งเสริมการเรียนรู้วิชาแปลไทยเป็นมคธ พบว่า การศึกษาของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลซึ่งเน้นการใช้ภาษาบาลีในการรักษาพระธรรมวินัย ใช้การสอนที่บอกต่อกันมา ในปัจจุบันการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า ปัญหาของการเรียนบาลี คือ เนื้อหามีมาก เน้นการจำและการแปลมากกว่าการเข้าใจและการประยุกต์ใช้ ความต้องการในการพัฒนาชุดส่งเสริมการเรียนรู้วิชาแปลไทยเป็นมคธสำหรับนักเรียนจะเน้นการปรับปรุงชุดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เสริมสร้างความน่าสนใจในการสอน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน

การศึกษาภาษาบาลีเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง ต้องทุ่มเททำงานหนักทั้งผู้บริการ คณะครูอาจารย์ผู้ทำการสอน และนักเรียน ความไม่พร้อมด้านต่างๆ ส่งผลต่อการบริหารสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเหตุให้ขาดประสิทธิผล ขาดผู้เรียนผู้สอน และขาดกำลังสนับสนุนด้านปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่นเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการขับเคลื่อนการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาภาษาบาลีของนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เน้นเป็นการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้พระธรรมทูตสายต่างประเทศ นักเรียนหลายท่านได้สำเร็จการศึกษาในด้านอื่นมาแล้ว เช่น บางท่านสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาภาษาบาลีจึงเป็นการศึกษาเพิ่มพูนความรู้เพิ่มวิทย์ฐานะในอันที่จะนำไปศึกษาพระไตรปิฎก เป็นการรักษาศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วย นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ นับว่าเป็นเกียรติอย่างสูงสุด

สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา มีวัดสมาชิกอยู่รวม 130 วัด มีพระธรรมทูตอยู่จำพรรษา รวม 500 รูป ได้รับการอนุมัติจากแม่กองบาลีสนามหลวง ให้สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา มีสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนบาลี และจัดการสอบบาลีสนามหลวง ตั้งแต่ชั้นประโยค 1-2 ถึง ชั้น ป.ธ.5 เพื่อให้พระธรรมทูตสายต่างประเทศผู้ปฏิบัติหน้าที่ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีต่อเนื่องบางรูปได้เคยศึกษาบาลีตั้งแต่ประเทศไทย

สภาพการบริหารสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีอาคารเรียนเพื่อให้พระธรรมทูตเรียนบาลี และด้วยเหตุแห่งวัดที่พระธรรมทูตสายต่างประเทศอยู่ห่างไกลกัน จึงไม่มีโอกาสเข้าห้องเรียนเพื่อเรียนหนังสือร่วมกับคณะครูอาจารย์ เกิดบรรยากาศการศึกษาเรียนรู้บาลีเหมือนในประเทศไทย ผู้บริหารสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา จึงแก้ปัญหาด้วยการจัดบาลีสัณจร เป็นการนัดหมายรวมกลุ่มทั้งครูอาจารย์และนักเรียนเดือนละ 1 ครั้งๆ 2 วัน เปิดการเรียนบาลีตามศาลาวัด อุโบสถตามวัดต่างๆ ไม่มีความพร้อมและไม่เกิดความสปีบายะในด้านอาคารสถานที่

งบประมาณในการบริหารสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นงบประมาณจากการบริจาคจากคณะสงฆ์ไทย ในการประชุมประจำปีหรือในโอกาสที่คณะสงฆ์ร่วมตัวในงานต่างๆ จะตั้ง

กองผ้าป่ารวบรวมเงินเป็นงบประมาณในการบริหารสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นเงินบริจาคจากญาติโยมทั่วไป โดยไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ ทั้งหมดจะเป็นเงินบริจาค รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ หนังสือ จัดซื้อโดยเงินบริจาค

การวัดผลประเมินผลการสอบบาลีสนาม สำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกานั้น แม่กองบาลีสนามหลวงอนุมัติให้จัดการสอบบาลีสนามหลวงที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ประโยค 1-2 ถึง เปรียญธรรม 5 ประโยค ณ วัดไทยลอสแอนเจลิส รัฐแคลิฟอร์เนีย โดยนักเรียนจะต้องมาจะต้องเดินทางมาจากวัดต่างๆ แม้นักเรียนบางท่านอยู่วัดในรัฐที่ไกลจากรัฐแคลิฟอร์เนีย เช่น รัฐนิวยอร์ก รัฐแมริแลนด์ พร้อมกันนี้ นักเรียนเหล่านี้แทบจะไม่ได้เข้าชั้นเรียนและไม่ได้พบครูอาจารย์

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะทำการศึกษาปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการใช้แก้ปัญหา และนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนา รูปแบบการบริหารสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาให้มีคุณภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นใน ภายหน้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร คือ ผู้บริหาร เจ้าอาวาส กรรมการบริหารสมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา คณะครูอาจารย์ นักเรียน พุทธศาสนิกชน ผู้สนับสนุนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 1,290 รูป/คน 1) กลุ่มตัวอย่าง ได้จากตารางเปรียบเทียบสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie and D.W. Mogan (อ้างใน, ธานินท์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 297 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 4 ด้าน โดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale (สุวริย์ศิริโกคาภิรมย์, 2546) ซึ่งแต่ละคำถามจะมีคำตอบเป็นตัวเลือก 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) ข้อมูลสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสำนักเรียน คณะครูอาจารย์ จำนวน 10 รูป/คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจงคุณสมบัติ 2) การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาพูดคุยกันประมาณ 9 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา 2) แบบการสนทนากลุ่ม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

1. กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย คือ ผู้เข้าร่วมในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) จำนวน 25 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน และตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ในการทดลองใช้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลประเมินความเหมาะสมของการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมในการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) จำนวน 25 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน และตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายละเอียดดังนี้

หลักการบริหาร คือ การนำศาสตร์และศิลป์ ในการจัดการเพื่อให้ผู้อื่นกระทำในสิ่งที่ผู้บริหารได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้โดยวิธีการที่ผู้บริหารองค์กรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แนวทางการดำเนินงาน และแสดงถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับทิศทางขององค์กร ภายใต้การบริหารจัดการที่มีอยู่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปประโยชน์ของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ดังนี้

1. สืบทอดและพัฒนาพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการที่ดีช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผลิตบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการศึกษาและเผยแผ่พระธรรมวินัย สืบทอดและพัฒนาพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน

2. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาต่างๆ ทำให้สังคมสงบสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. พัฒนาผู้เรียนและประเทศชาติ ผู้เรียนพัฒนาสติปัญญาและคุณธรรม มีโอกาสศึกษาต่อและประกอบอาชีพที่ดี นำความรู้ไปพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า

ระบบและกลไก ระบบและกลไก ประกอบด้วย 1) การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้ง 4 ด้าน และ 2) การบูรณาการหลักพุทธธรรม คือหลักอิทธิบาท 4

1. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้ง 4 ด้าน 1) ด้านวิชาการ ผู้บริหารสำนักเรียนจัดทำแผนพัฒนางานด้านวิชาการและออกเผยแผ่ บูรณาการการเรียนการสอน ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองสร้างความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอน ได้พัฒนาศักยภาพตนเองในระดับที่สูงขึ้น เช่น สนับสนุนในการเรียนต่อประโยคที่สูงขึ้น เป็นต้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนความสำเร็จทางด้านวิชาการให้แก่ผู้เรียน เช่น การแลกเปลี่ยนครูผู้สอนกับสำนักเรียนอื่นๆ ที่มีชื่อเสียงหรือการส่งนักเรียนเข้าไปศึกษาสำนักเรียนที่มีชื่อเสียง เป็นต้น ผู้บริหารสำนักเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสำนักเรียนอื่นๆ อย่างเป็นรูปธรรม 2) ด้านงบประมาณ ผู้บริหารสำนักเรียนจัดทำแผนในการบริหารจัดการงบประมาณและดำเนินการไปตามแผนนั้นๆ ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอของบประมาณ หรือมีกระบวนการในการหางบประมาณมาใช้จ่ายอย่างเพียงพอ จัดสรรงบประมาณในการจ้างครูผู้สอน ตำราเรียน

อุปกรณ์การสอน สื่อการสอนที่ดีและเพียงพอ ดูแลอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่ อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของนักเรียน มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้อง คุ่มค่า และตรวจสอบได้ นักเรียนสร้างแรงจูงใจในการเรียนต่อของนักเรียนด้วยการมอบทุนการศึกษา เป็นต้น 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสำนักเรียนสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอนที่ดีและมีคุณภาพมาสอน จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เช่น ครู เป็นต้น มีการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม แลกเปลี่ยนบุคลากรทางด้านภาษาบาลีกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอนของครูมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม ยกย่องและสนับสนุนครูผู้สอนที่มีผลงานดีเยี่ยม ให้เป็นที่ประจักษ์ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสำนักเรียนจัดสถานที่พักอย่างเหมาะสมเพียงพอเป็นเอกเทศ มีพื้นที่ส่วนตัวแก่ผู้เรียน และมีการ จัดอาคาร ห้องเรียนเป็นสัดส่วน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ จัดหาเครื่องอุปโภคในชีวิตประจำวัน และเครื่องนุ่งห่มให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ ดูแลเรื่องอาหารบริโภค มีบริการเครื่องดื่มให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ ดูแลรักษาพยาบาลแก่ผู้เรียน มียารักษาโรค มีห้องพยาบาล หรือเป็นธุระในการนำไปส่งโรงพยาบาลและช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ดูแลรักษา บำรุงสถานที่พัก และอาคาร สถานที่เรียน เมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย สร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีเหมาะสมกับการเรียนการสอน จัดให้มีสิ่งตอบแทนที่เหมาะสมแก่ครูและนักเรียน สร้างแรงจูงใจภายใน ทำให้นักเรียนมีความพร้อมและต้องการจะเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดหาสื่อและใช้สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

2. การบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักอิทธิบาท 4 อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสุขและความสำเร็จ คนเราเมื่อมีความรัก ความพอใจ ขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและคนทำงานก็ย่อมมีความสุข

วิธีการดำเนินงาน

1. การจัดการศึกษา 1) หลักสูตร ใช้หลักสูตรเดียวกับสำนักเรียนคณะสงฆ์ในประเทศไทย คือ หลักสูตรบาลีศึกษาของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) การเรียนการสอน เน้นการสอนภาษาบาลีและพระไตรปิฎกเป็นหลัก โดยมีพระภิกษุและครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้สอน 3) การสอบ จัดสอบบาลีสนามหลวงในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ชื่อว่า “สนามสอบสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา” ตั้งแต่ชั้นประโยค 1-2 ถึงชั้นประโยค ป.ธ. 5 4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การจัดโครงการเรียนบาลีสัญจร การจัดอบรมครูผู้สอน การจัดกิจกรรมทางศาสนา และวัฒนธรรม

2. การบริหารจัดการ 1) คณะกรรมการบริหาร มีคณะกรรมการบริหารสำนักเรียนฯ ซึ่งประกอบด้วยพระสงฆ์และฆราวาสผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสำนักเรียนฯ 2) สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของสำนักเรียนฯ 3) วัดไทยในสหรัฐอเมริกา ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ของสำนักเรียนฯ

3. ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ 1) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมมือในการจัดทำหลักสูตร การอบรมครูผู้สอน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง ร่วมมือในการจัดสอบบาลีสนามหลวงในประเทศสหรัฐอเมริกา 3) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของสำนักเรียนฯ กิจกรรมส่งเสริมการบริหารงบประมาณ กิจกรรม "Money Smart ฉลาดบริหารเงิน สร้างอนาคต"

สร้างแรงจูงใจในการเรียนต่อของนักเรียน สำนักเรียนประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอของบประมาณ หรือมีกระบวนการในการหางบประมาณบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ความใส่ใจ พึงพอใจในการทำงาน มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักเรียนด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ในการทำงาน เป็นแบบอย่างให้แก่ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ และนักเรียน ปฏิบัติตามข้อบังคับ ด้านจิตตะ ความเข้าใจงาน สามารถถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ประชุมปรึกษาหารือ ทำความเข้าใจ ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล มีการจัดประชุมระหว่างครูสอนเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดทิศทางการบริหารสำนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมเน้น เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย สนุก มีส่วนร่วม ออกแบบกิจกรรมให้สนุกสนาน น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม นำไปใช้ได้จริง เน้นเนื้อหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ยั่งยืน ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการบริหารเงิน ส่งเสริมพฤติกรรมการใช้จ่ายอย่างรับผิดชอบในระยะยาว

แนวทางการประเมินผล

1. การประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 1) ทรัพยากร ประเมินความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และสื่อการเรียนการสอน 2) หลักสูตรตรวจสอบความเหมาะสมและทันสมัยของหลักสูตรที่ใช้ รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในสหรัฐอเมริกา 3) กระบวนการบริหารจัดการ ประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการต่างๆ เช่น การวางแผน การจัดองค์กร การสื่อสาร และการตัดสินใจ

2. การประเมินผลด้านกระบวนการ (Process) 1) การเรียนการสอน ประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) การพัฒนาบุคลากร ประเมินการจัดอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้สอน และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน 3) การมีส่วนร่วม ประเมินระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น พระภิกษุสามเณร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน

3. การประเมินผลด้านผลลัพธ์ (Output) 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินผลการเรียนของนักเรียนผ่านการสอบบาลีสนามหลวง และการทดสอบอื่นๆ 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตของนักเรียน 3) ความพึงพอใจ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน

4. การประเมินผลกระทบ (Impact) 1) ผลกระทบต่อผู้เรียน ประเมินการนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการพัฒนาตนเอง 2) ผลกระทบต่อชุมชน ประเมินบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และการพัฒนาชุมชนไทยในสหรัฐอเมริกา 3) ผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา ประเมินการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล 1) แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง 2) การสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ 3) การสังเกต ใช้สังเกตการณ์การเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน 4) การวิเคราะห์เอกสาร ใช้ตรวจสอบหลักสูตร แผนการสอน และรายงานต่างๆ ของโรงเรียน 5) การทดสอบ ใช้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะอื่นๆ ของนักเรียน

เงื่อนไขความสำเร็จ 1) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลให้ชัดเจน 2) เลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และบริบทของการประเมิน 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลอย่างเป็นระบบ 4) นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการบริหาร

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากข้อที่มากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ พัฒนารูปแบบฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน และรูปแบบฯ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	รูปแบบฯ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จัด กิจกรรมการเรียนรู้	4.14	0.79	มาก	3
2	หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ พัฒนา รูปแบบฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน	4.23	0.76	มาก	2
3	จุดมุ่งหมายของรูปแบบฯ สอดคล้องกับขั้นตอนการ จัดการ เรียนรู้	3.97	0.98	มาก	5
4	เนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย	4.37	0.78	มาก	1
5	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.78	1.04	มาก	7
6	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	3.70	0.96	มาก	8
7	รูปแบบฯ มีส่วนช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเกิด ความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้	3.93	0.97	มาก	6
8	ท่านพึงพอใจภาพรวมของการทดลองรูปแบบในครั้งนี้	4.10	0.75	มาก	4
รวม		4.03	0.88	มาก	

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านความเป็นประโยชน์) ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามองค์ประกอบของรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ระบบและกลไก รวมถึงกิจกรรมฉลาดบริหารเงิน สร้างอนาคต วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผลเงื่อนไขความสำเร็จ และการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา จะต้องประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ระบบและกลไก วิธีการดำเนินงาน กิจกรรมส่งเสริมการบริหารงบประมาณแนวทางการประเมินผล เงื่อนไขความสำเร็จ การบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักอิทธิบาท 4 โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระศรีรัตนมุนี (ขวัญรัก เกษรบัว) (2559) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ได้แก่ ด้านหลักสูตร ควรเน้นการเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรสามัญ และการพัฒนาหลักสูตรสำหรับพระภิกษุอาวาส ด้านบุคลากร ควรเน้นการมีสถาบันพัฒนาครูผู้สอนโดยเฉพาะ ด้านผู้เรียน ควรส่งเสริมให้นักเรียนระดับสามัญศึกษา ประชาชนทั่วไป พระภิกษุอาวาส นักเรียนศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) เข้ามา เรียนเพิ่มขึ้น ด้านการจัดการเรียนการสอน ต้องเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเงินและงบประมาณ ต้อง จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องจัดหางบประมาณและจัดสรรทุนการศึกษา มีการ ประชาสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูศรีอรรถศาสตร์ มหาตฺโต (2567) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับจัดการการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอนั้นๆให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2) สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือควรมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ 3) สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจแก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับคั่นคว่ำพระไตรปิฎกโดยเฉพาะหรือมี Computer ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 4) สิ่งที่ต้องปรับหากเป็นไปได้ คือ กระทรวงศึกษาธิการให้การรับรองวุฒิการศึกษาสำหรับผู้จบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีให้มากขึ้น 5) มีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้น

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากข้อที่มากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ พัฒนารูปแบบฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน และรูปแบบฯ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ และข้อที่ความคิดเห็นน้อยที่สุด การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึง ผู้บริหารสำนักเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้พัฒนาศักยภาพตนเองในระดับที่สูงขึ้น เช่น สนับสนุนในการเรียนต่อประโยคที่สูงขึ้น เป็นต้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอน โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของสมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์ (2566) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนบาลีเชิงบูรณาการกับรายวิชาพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการเรียนระบบปกติ คือ หลักสูตรปกติและหลักสูตรบล็อกคอร์ส 2) รูปแบบการเรียนแบบการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย และ 3) รูปแบบการเรียนแบบเทียบประสบการณ์ มีความเหมาะสมเพื่อให้พระสงฆ์
ได้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมที่เหมาะสมกับสังคมยุคใหม่

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์
ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหาร เจ้าอาวาส กรรมการบริหารสมัชชา
สงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา คณะครูอาจารย์ นักเรียน พุทธศาสนิกชน ผู้สนับสนุนพระปริยัติธรรม แผนก
บาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งเสริม ให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนที่
ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองสร้างความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อสร้าง
เครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการกับนักเรียนอื่นๆ อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับการวิจัยของพระ
มหากันตินันท์ เสงสกุล (2564) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
ของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม คือ 1) สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือควรมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการ
สอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ 2) สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจแก่นักศึกษาภาษา
บาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะหรือมี Computer ในห้องสมุดเพื่อ
ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 3) มีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก
อุบาสิกาได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้น และสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาพิพัฒน์ วุฒนศิริ, พระครูกิตติ
ญาณวิสิฐ และเผด็จ จงสกุลศิริ (2567) ที่พบว่า แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม
ประกอบด้วย 1) การวางแผน คณะครูและผู้บริหารต้องมีการวางแผนการดำเนินการตามวาระในทุกปี
การศึกษา มีความเคารพและปฏิบัติตามระเบียบของที่ประชุม และมีการวางแผนงานโดยคำนึงถึงระเบียบ
หรือแบบแผนที่พระมหาเถระผู้บริหารวางไว้เป็นรูปแบบในอดีตเบื้องต้นก่อน จนเกิดเป็นมติอันเป็นแนวทาง
ปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับบริบท โปร่งใสและตรวจสอบได้ และตอบโจทยความต้องการของผู้บริหาร คณะ
ครูและนักเรียนตามความเหมาะสม 2) การลงมือปฏิบัติ คณะครูได้ปฏิบัติงานโดยนำมติของที่ประชุมมาลงมือ
ปฏิบัติให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม 3) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน คณะครูและผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน
และกัน มีการรายงานแนวปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคไปตามตรง รวมไปถึงการคอยรับฟังความคิดเห็นจาก
ผู้เรียนเพื่อให้เกิดนำมาปรับปรุงและนำมารายงานในที่ประชุม 4) การปรับปรุงแก้ไข การที่คณะครูได้รับฟัง
ความคิดเห็นจากผู้บริหารและคณะครูท่านอื่นจากที่ประชุมแล้วก็ตามดำเนินการแก้ไขแผนการปฏิบัติงานไปตามนั้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการบริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ รูปแบบ
การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศ
สหรัฐอเมริกา สรุปลงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรมีสร้างแรงจูงใจในการเรียนต่อของนักเรียนด้วยการมอบทุนการศึกษาเป็นต้น สำนักเรียนประสานงานกับหน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอของบประมาณ หรือมีกระบวนการในการหางบประมาณมาใช้จ่ายอย่างเพียงพอ

1.2 ผู้บริหารควรมีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้อง คุ่มค่า และตรวจสอบได้จัดทำแผนในการบริหารจัดการงบประมาณและดำเนินการไปตามแผนนั้นๆ

1.3 ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการจ้างครูผู้สอน ตำราเรียน อุปกรณ์การสอน สื่อการสอนที่ดีและเพียงพอ จัดสรรงบประมาณในการดูแลอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่ อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณโดยผู้บริหารสำนักเรียนสร้างแรงจูงใจในการเรียนต่อของนักเรียนด้วยการมอบทุนการศึกษา เป็นต้น และการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่

เกี่ยวข้องเพื่อเสนอของบประมาณ หรือมีกระบวนการในการหางบประมาณมาใช้จ่ายอย่างเพียงพอ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารวิชาการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้พัฒนา ศักยภาพตนเองในระดับที่สูงขึ้น สนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสอดคล้องกับ บริบทของการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- ธานีรัตน์ ศิลป์จารุ. (2554). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ปิสิกเนซาร์แอนด์ตี.
- พระครูศรีอรรถศาสตร์ มหาตตโถ. (2560). การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์ ภาค 14. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 239-250.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2545). การคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปัญญาญาณ (สุชาติ ธรรมรัตน์). (2549). ประวัติความเป็นมาของสำนักเรียนวัดปากน้ำ พุทธศักราช 2549. กรุงเทพมหานคร: สตาร์กรุ๊ป (1994).
- พระมหากันดินันท์ เฮงสกุล. (2564). การบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัด สมุทรสงคราม. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(3), 719-728.
- พระมหาพิพัฒน์ วฑฒนสิริ, พระครูกิตติญาณวิสิฐ และเผด็จ จงสกุลศิริ. (2567). แนวทางการบริหารใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 5(1), 1-14.
- พระมหาอุดร อุตโตโร (มากดี), สมชัย ศรีนอก และนิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2568). การพัฒนาชุดส่งเสริมการ เรียนรู้วิชาแปลไทยเป็นมคธ สำหรับสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 6(1), 195-203.
- พระศรีรัตนมณี (ขวัญรัก เกษรบัว). (2559). รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ใน เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 5. ศูนย์พุทธศาสนศึกษา, 23(3), 69-84.
- สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์. (2566). การจัดการเรียนรายวิชาพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิชาการแสงอีสาน, 20(1), 43-56.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปญโญ). (2556). วารสารกัลยาณมิตร ฉบับพระสังฆาธิการ. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- สุรเชษฐ์ ทองแมน. (2548). เหตุเกิดที่ประเทศไทย: กรณีอาชญากรรม. นวัตกรรม, 88(3), 3.
- สุรวิทย์ ศิริโกคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.